

Nemzeti Társalkodó

September 29dik napján 1835.

A' Farkas barlang

Vadász kaland a' Zöld hegyeken Észak-amerikában.

Az úgy nevezett „Zöld hegyek“ Észak-amerikában egy erdővel bennőtt hosszú szikla-lánczot formálnak, melyek az északi státusokon egész hosszában keresztül festeni való szépséggel nyulnak-el. — A' föld ezen részének vadállatai a' naponként terjedő népesség és földmivelés által régi lakjaikból kiszorúlva 's az allattabb fekvő helyekre üzettelve a' Zöld hegyek sötét erdeiben kerestek oltalmat és menedéket. Itt igen sok medvék, párduczok, farkasok, és egész sereg rókák tanáltak magoknak tanyát. A' farkasok különösen oly félelmesen elszaporodtak, hogy az igazgatás ezeknek pusztítására jutalmat vala kéntelen kitenni. Több évekkel ez előtt egy ifjú földbirtokos, egy* útát tett e' hegyes tájék felé. A' vidék regényes vad-sága különös varázs erővel bírt reája, 's mivel itt az őz és szarvas is bőviben volt, felébred vadászati kedve, 's a' regényes hegyek közt magának egy szép vadászati idő töltést

kivánt szerezni. Némely azt mondja S a n c h o P a n s a gyapjuért indul-ki, és megnyirva jön haza, ha valyon e' köz mondás reá illik-e? a' mi vadászunkra is, a' következés megmútatja. Azon bér cz, melyet az ifú N i m r o d vadászati kedv töltése helyéül választá több rendetlenül egymásra halmozott hegyekből állott, melynek csucsá a' hegy láncz minden magosabb pontjain feljebb vala emelkedve. Az egész bér cz egyaránt, ki vévén ennek szikla csucsát és meredek oldalait 's némely szakadásokat, melyekben erdei folyók zúhogtak, sűrűn bé vala erdővel növe. A' nap már feljött volt de még a' szikla dombnak keleti oldala mellett rejtve vala. Egy felhőcske sem vala az ég tiszta boltozatján látható, 's csak vékony köd fátyol látszott lassanként az alattabb fekvő helyekről fellelé emelkedni. A' vadász elindúlt 's egyenesen a' hegy tetejének tartott, azonban az ösvényt mind meredekebbnek és darabosabbnak tanálta. Az izmos cser, bükk, és juhar fák, melyek a' bér cz közepét övezették lassanként tűnni kezdének, 's csak magasra nyúló nyir, fenyő és jegenye fákkal borított sziklák állottak komor tekintetekkel a' vándor előtt. Ezen járatlan vadonban csak bajjal nyitott vadászunk egyik szikláról a' másakra magának útát. Majd a' kőszirt csak mohval 's helyen helyen fűvel vala borítva. Sok fáradság és igyekezet után végre elérte a' hegy tőt, mely alólról nézve ugyan csak egy hegyes csucsnak látszott, de itt fenn egy la-

pos 's meglehetősen tágas térű őszgranit darabot mutatott. A' kilátás innen mérhetetlen volt, és sokáig állott itt a' vadász a' körös körül elterjedt természeti szépségek 's pompás környék szemlélésébe elmerülve, míg végre a' süllyedő nap visszatérésre emlékezteté. A' bérce csucsat egyszerre sűrű köd borítá-el, a' vadász alig láthata tíz lépésnyire is maga előtt, 's az erdőbe jutva itt egy nyílást követett, melyet ösvénynek képzelt lenni, de a' mely őtet egy a' mélységben fojó erdei víz árkához vezette, innen tehát visszatért, de mivel a' köd mind sűrűbb lett végre félre vezető ösvényekre jutott 's eltévelyedett. Minden halmot, mely útjában vala megmászott azon reménység alatt, hogy annak tetejéről valamely esmeretes helyet megláthat, melyről az igaz utat eltalálhatja de minden fáradsága sikertelen volt. Az este sebess léptekkel közeledett, 's ha az utat hirtelen meg nem találja nincs egyéb hátra mint az éjjel a' rengeteg erdőben a' vadállatok közt tölteni. Azonban a' szürkület betoppana, 's az est árnyai meglepték a' vadászt úgy hogy mára minden visszatérés reményje tűnve vala. A' fáradt vadász egy kőszirtben egy keskeny 's élőfáktól pusztá nyílást pillantott meg, mely elég mély volt arra, hogy a' szelektől védelmet adjon. Az üreg belőlről mohával és az élőfákról lehullott gajjal vala terítve, meghatározá azért magában, hogy tüzet gyujtva az éjjel itt töl-

ti-el. Vadász flintája segedelmével csak hamar egy csomó száraz fa levélből és fenyőfa ágból tüzet gerjesztett 's nem sokára piross fényességű, 's messzire ellátszó láng veredeste a' ködös levegőt. A' hód felemelkedett volt már a' láthatáron 's a' sűrű ködön keresztül homályos fényt lövellett a' földre. Minden lankadtság mellett is, későn jöve álmom vadászunk szemeire mert a' szokatlan magánosság érzéseit szüntelen ébren tartá. Felpattantak szemei mihelyt az éjjeli levegő mozgatta a' fenyves ágait, 's néha képzelte mintha távolról farkas ordítást hallana, de még eddig minden ilyes erdei vadlátogatásától szerencsésen kimélve maradt. Végre az álmom csak ugyan győzedelmeskedett az ébredező érzéseken, a' szempillák nehezdedtek, 's végre bészáródtak, és csudálatos álmom látások foglalatoskodtatták eleven képzelődését. Álmában látá mintha a' bérce tetején állana és egy felhő környékezné körül 's egyszerre elragadná magával a' levegő tágas üregébe. Innen mint levegői hajóból nézett ő az alatt mélyen fekvő földre le, midőn hirtelen a' felhő szét oszlott és ő Champlain tavába lecsuppan. Ezen pillanatban az álmomnak vége vala, 's az első érzet, melyet a' vadász észrevehetett az vala, hogy ő valamivel a' mi őtet megragadta volt tusakodott, küszdésiben megfordult 's csak hamar oly nagy ütést érzett magán, mely őtet szinte elszedíté. Egy néhány percz tölt-el míg magához jöhetett, körül tekintett, minden ső-

tét volt körülte, azon képzet, hogy azon helyről hová alunni lefeküdt volt elhurczoltatott, mind bizonyosabb kezdett benne lenni, és mégis egy vad állatot sem láthatott maga körül. Zavarodva nézett maga körül, 's szemeivel a' vastag sötéttségen hasztalan kivánt áthatolni midőn egyszer felfelé vetvén szemeit különös világos fényt látott feje felett. Ugy tetszett neki mintha az ég boltozatján egy nyílás lenne és ebből ottan ottan vereslő világosság sütne lefelé. Erre felszökött helyéből 's indulni akart, de bámúlására karjait ki nem terjesztheté, mivel kezeivel egy egyenest álló sima szikla falba ütődött. Felnézett újból a' világosság felé, 's most látá hogy ő egy mély köszikla hasadásnak fenekén volt, 's hogy a' vereslő fény fejjéről sütött-le egy keskeny nyíláson keresztül az üregbe. Ez a' világosság kétség kívül az általa gyújtott tűz világa lehetett, és csak most kezdette észre venni, hogy ő bizonyoson álmában esett le ezen keskeny nyíláson keresztül az üregbe.

Azon üreget, melybe a' mi vadászunk éjjeli tanyáját választotta, két igen nagy szikla darabok formálták, 's ezen két szikla darabok hihetősön valamely földingás által oly közel vitettek egymáshoz hogy közhül egy mély barlangot formáltak. Ezen barlangnak felső nyílását századok lefolyása alatt oly vastag moha nőtte volt bé, hogy az egyembernyi nehézséget megbirt. Ilyen helyek a' Zöldhegyek közt számosan vannak és

a' mi vadászunk is egy ilyen helyen gyújtott tüzet és aludt-el a' nélkül, hogy sejténé miként puha ágya egy nagy és mély üreget fedezett. Valyon az általa gyújtott tűz égette-e keresztül ezen mohából nőtt fedelet, vagy pedig a' vadász tulajdon terhe alatt szakadott az bé? maga sem tudhatta, csak annyit látott, hogy a' moha beszakadott és ő úgy hullott-bé a' barlang üregbe. Az esés által testén semmi sebet nem kapott, de igen fájdalmas roncsolódásokat, az üreg fenekén száraz levelek puha föld és szemét volt, melyet leesésével huzott maga után, 's az szerencséjére történt így, különben fejét könnyen szélyel zuzhatta volna, mivel a' mélység tizenöt husz lábnyi magosságu lehetett. A' sötétben körül tapogató az üreget hogy ha valami hasadékot vagy kiálló szikla darabot találhatott volna, melyhez megfogozva a' nyílás felé az üregből kimászhatott volna, de semmit sem tanált és az üreg két oldalai kőfal simaságuak valának, melyeken felmászni lehetetlen volt. Négy vagy öt lépésnyi tágasságu volt az üreg 's mind a' két végén a' kőszikla darabok oly szorossan egymásra valának nyomúlva, hogy a' két végén az üregből kiszabadulni éppen nem lehetett. Midőn gondolatokba merülve itt állana vadászunk, valami zörgést hall, 's arra tekintve honnan a' zörrenés jött, hirtelen egy pár tüzes fényességü szemek rogyognak vele szem közt. E' tekintetre vére szinte megfagyott ereiben és az ijjedtségtől elszédülve

lábai mintegy a' földbe szegeződtek. Minden pillanatban képzele, hogy egy vadállat reá szökik 's őtet szélyel tépi. A' legbátrabb is reszketett volna ily helyzetben, mert ezen üreg vért szomjuzó farkasok barlangja vala. — A' vadász és a' farkas egy ideig mozdulatlanul bámulták egymást, mig végre a' vadász magához kezdett jöni ijjedtségéből, látta hogy a' barlangból sohová el nem futhat tehát vagy a' farkast meg kell ölni vagy magát szélyel szaggatni engedni. A' vadásznak puskája fenn az üreg szájánál maradott volt és semmi más fegyvere magának nem vala mintegy nagy és éles vadász kése, melyet hirtelen előrántott hogy ezzel ellen felét leejtse, 's már éppen a' vadállatra akara rohanni, gondolván magában hogy jobb lenne ezt tennie mint sem az ellen félnek megtámadását elvárni, de a' farkas nem mozdult meg helyéből hanem a' barlang tulsó végén a' földön feküve maradott, ezen körülmény új reményt nyujta a' szegény megrettent vadásznak 's minél tovább nézte ellenségét annál nagyobbra nőtt bátorsága. Azonban midőn a' felkelő napnak legelső sugára a' barlangba sütött 's ez által az itt lévő tárgyakat tisztábban meglehetett különböztetni, a' mi vadászunk nem csak egy, de több apró farkasokat látott a' barlang, szegeletébe magokat félénk módra öszve húzva. Már most tisztán láthatá, hogy ezek csak ifjú állatok, és most eszméle hogy ő álmában felyülről hihetőleg ezen ifjú állatokra esett volt; 's

bódutságában ezekkel küzdött, és azok e' váratlan és merőben szokatlan jelenésen megrettenve úgy huzták magokat a' barlang szegletébe. A' legnagyobb ijjedtségből ekkor tisztulni kezdett, életét pillantatig legalább bátorságban szemlélvén, de a' nap teljes feltetszésével szomorúan, 's a' kétségbe esésig csüggesztőleg kénytelenített azon igazság felől meggyőződni, hogy ezen rettenetes helyből külső segedelem nélkül ki nem szabadulhat 's így föld alatti tömlőczében lesz kénytelen elveszni. — A' barlangnak sziklából álló sima oldalain felmászni lehetetlen volt, 's a' barlang két végein a' sziklák úgy egymásra voltak nyomulva hogy ott semmi legkisebb nyílást látni nem lehetett, csak a' barlang egyik végén éppen a' fenekén volt egy oly szűk és keskeny juk, melyen embernek kiférni lehetetlen volt, és ez a' juk volt a' barlangnak szája vagy bójárója. Mély gondokba merüle vadászunk, mit kelljen már tennie, hogy kétségbe esett helyzetéből szabadulhasson, mert hogy e' rengeteg vadonban emberi valóság segedelmére jöhessen, azt nem remélhette. Ezen való aggodalmát hirtelen újabb ijjedtség nevelé, mert a' szikla tömlőczbe szorult vadászunk farkas ordítást hallott, mely mind közeledett, 's kevés idő múlva egy nagy hím farkas bujt-bé a' barlangba, mely barátságosan megsimogatá az ifjú állatokat és azután dühösséget szikrázó szemeket mereszte az idegen hivatlan vendégre. A' megrettent vadász visszahúzta magát a'.

barlang hátulsó részébe és itt hátát a' falnak veté, hogy hátulról fedezve legyen, 's vadász kését előre tartva várta a' felmérge-sedett állat megtámadását. Ez lassan közele-dett feléje, 's végre egy hirtelen ugrással prédájára szökött. Mihelyt a' vadász halkar-ján az állat éles körme és foga harapását ér-zé, jobb kezével a' vadász kést legottan a' farkas oldal csontjai közt testébe, az ijjed-tség megkettőztetvén testi erejét hatalmasul hédöfte, melyre fekete vér patak ömlött a' keresztül szurt szív sebéből, és az állat sza-pora rángatodzások közt a' földre lerogyott. Ettől szerencsésen megszabadulván, mivel a' győzedelmes vadász attól tartott, hogy a' nyöstény farkas is majd megjelenend és ez-zel új harczot kell kiállania, melyre elegendő erőt magában nem érzett, a' barlang bé-járóját a' keskeny szikla hasadékot a' meg-öletett farkas testével valamennyire bécsinál-ta, hogy a' másik kívülről egy könnyen bé-ne jöhessen. A' mennyire a' barlangba bé-sütött napsugárokból észre lehetett venni, ek-kor éppen dél volt, 's most a' vadász is a' fáradság, éhség és szenvedés után rendki-vül gyengének érzé magát. Sorsában egészen megnyugodva leült a' barlang földjére, 's ép-pen azon gondolkozott, hogy minő különös képzetek jöhetnek majd azon embereknek fe-jekben, kik egykor az ő csontjait itt meg-fogják tanálni, midőn ezen gondolatokban merengéséből egy távol hallott farkas ordí-tás felébreszté, mely mind közelebb jöven

végre hallotta, hogy az a' barlang nyilásán miként akart bétörni. Felállott és a' barlang jukhoz ment újból megküzdendő a' hatalmas ellenséggel, de érzé hogy ereje erre elégtelen leend. Azonban kutya ugatás csapta-meg füleit. Lehetetlen azon kedves érzést leírni, melyet ezen hang benne ébresztett, a' segedelem közel volt 's talán szikla sirjából nem sokára kiszabadulhata, e' gondolatok támadtak lelkében 's erre új erőt érzett ömleni fáradt tagjaiba. A' kutya ugatás mind közelebb hallott, nem vala többé kétsége, hogy barátjai keresik őtet, kik hogy a' múlt éjjel a' rengetegben tölté miatta nyughatatlanok voltak, 's keresésekben éppen jó útra tanáltak. A' kutya ugatás közelítésére a' farkas éppen oly nyughatatlan vala kívülről a' mily elragadtatásban a' szegény vadász benn a' barlangban és kettőztette igyekezetét, hogy a' barlangba juthasson, de a' vadász kését a' jukon kinyujtván, ennek döféseire kéntelen vala megfordulni és szaladni. Csak hamar emberi hangok is hallattattak, melyeket a' barlangba szorúlt vadász hangos kiáltással visszánózott, ez az ötet keresőket csak hamar a' barlang széléhez vezette. Képzeltetni az ő keresésére indult barátjainak bámulását midőn őtet a' barlang fenekén megpillanták. Hirtelen néhány öszve kötözött fa ágakból egy lajtorja formát készítettek és azt a' barlangba leeresztvén ennek segítségével szerencsésen kiszabadult a' jámbor vadász örökösnek vélt fogházából. A' vadász maga szaba-

dulását hív házi kutyájának köszönheté, mely az ő nyomait tökéletesen eltanálta a' rengetegben 's keresésére indult szabadítóit éppen a' barlang széléhez vezette. Miután az elszaladt anya farkast és fíjait is leölték vigan tértek haza mindnyájan az elveszettnek vélt vadász társaságában, ki a' földre leborulva forró hálakat adott a' gondviselésnek csudás megszabadításáért.

Két revolútiók öszvehasznlítása, Franciaországban a' Bourbonak alatt, és Angolországban a' Stu- ártak alatt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Las Cases után)

A' zivatar mind két országokban két gyenge, gyáva, és rest királyak I Jakab és XV. Lajos alatt formálódik; I. Károly és XVI. Lajos két szerencsétlen királyok alatt üt ki. —

Mind két királyok áldozat gyanánt esnek-el, mind ketten a' vesztőpadon vesznek-el, 's mind kettejek familiái elkergettetnek, száműzetnek.

Mind két monárchiák közönséges társasággá válnak, 's ezen időszak tartása alatt mind a' két nemzet a' kicsapongásba süllyed, mely a' szellemet 's a' szívet alyasítani szokta. Mind a' két nemzet becstelenné lesz a'

düh, a' vér, és tébolyodás jelenései által, minden köteleket öszveszaggatnak, minden elveket letipornak.

Ezután mind két országban a' folyamat két férfiak erős karjaikkal meggátolják, 's nagy fénnel kormányoznak. Utánnak mind két örökös familiák vissza hivatnak, de mind a' kettő rosszul kezd igazgatni. Nagy hibákat ejtenek; mind két országban véletlenül új zendülés üt ki, mely mindkét helyreállított uralkodó házat az országból ismét kikergeti, a' nélkül hogy az őket letaszító mind két ellenzőknek legkisebben is ellent állhattak volna.

Ezen különös paralellában látni való, mi szerént Napoléon Franciaországban egyszerre az angol Kromwel is, III. Wilhelm is. De mivel a' Kromwelleli minden öszvehasznítás valamennyiben gyűlöletes, sietek megjegyezni, mi szerént ha ezen két nevezetes emberek csak egy körülményben öszvetalálnak, azért minden másokban a' legnagyobb különbséget mutatják.

Kromwel megért korában jelen-meg a' nézőszínen. Ő a' legfőbb méltóságot csalfaság, ravasz mesterkedés, és tettetés által éri-el.

Nápoleon alig lépik ki a' gyermeki pappucsból, 's az ő első lépései homálytalan dicsőségben fénylenek.

Kromwel a' legfőbb méltóságra minden pártok akarátja ellen, 's azok gyűlölségével lépik-fel, 's az angol revoluzzióra a' gyalázat bélyegit nyomja.

Nápoleon ellenben a' franczia revolutio mocskának letörlésével, 's minden pártok egyesítésével ül a' tronusra, 's minden pártok vetélkednek ötet vezérjeknek megnyerui.

Kromwel minden katonai dicsőségit az angol vérben érte-el; 's ugyan azért minden győzedelmi ugyan annyi nemzeti gyászt formáltak. Nápoleon győzedelmei mindég csak az idegenyt érték, 's a' franczia nemzetet a' legmagasabb lelki felemelkedéssel töltötték-el.

Végtére Kromwel halála Angolországra nézve valóságos öröm volt: ugy nézetett, mintegy teréhtőli köz megszabadulás. Ezt Nápoléonról éppen nem lehet mondani.

Angolországba a' revolutio az egész nép felkelése volt a' nyomó király ellen. Ez a' törvényeket megsértette; az önkényes hatalmat bitangolta; 's a' nemzet ismét jussai éldelésébe kívánt lépni.

Francziaországba a' revolutzio a' nemzet egy részének felkelése volt a' másik rész ellen; a' harmadik statusé a' nemesség ellen; a' gallusok visszahatása a' frankok ellen. A' király nem annyira ugy támadtatott-meg mint Souverain, hanem ugy mint a' feudaltás feje; nem azt vetették szemére hogy a' törvényeket megsértette, hanem azt kívánták, hogy szabadok légyenek, és hogy magokat újra constituálják.

Ha I Károly Angolországba őszinte enged, 's ha XVI. Lajosnak mértékletes és határozatlan karakterével bir, úgy életét nem veszi vala el.

Ha ellenben XVI. Lajos nyilván ellenszegül, és ha I. Károly bátorságával, hatóságával 's tüzével bír, úgy győzött volna.

Az önszigetjére vonult I Károly körül csak párthivei 's barátjai léteztek, 's még csak egy constitutionalis ág se.

XVI. Lajosnak volt egy rendelt hadiserge, az idegenek segedelme, a' nemzetnek két constitutionalis része a' nemesség és a' papság. Sőt XVI. Lajosnak egy második elhatározó menekvő ut is mutatkozott, mely I. Károlynak nem volt; t. i. lemondani arról, mi szerént a' feudálitás feje legyen, 's a' helyett a' nemzet fejévé lenni. Szerencsétlenségire nem tudta használni sem egyik, se másik menekvő útát.

I. Károly azért veszett-el, mert ellentállott, XVI. Lajos azért, mert nem szegült ellen. Az egyik a' legbelsőbben megvolt győzödve külön jussairól; a' másiktól kétséges, a' mint állítatik, valyon nem volt é azoknak csak szükségességéről meggyőződve.

Angolországba az I. Károly halála csak egy ember ravaszságának 's irtóztató fennvágának míve volt.

Franciaországba a' hasonló ügy történt, mintegy megvakított tömeg míve, ugymint egy megvakított és korlátlan népgyűlés míve.

Angolországba a' nép képviselői csak némi szégyen érzésből vonakodtak a' kipurancsolt halál bírái lenni; ők a' király megítélésre különös ítélőszéket rendeltek.

Franciaországba bătorkodtak vádlók,

birák, 's az ítélet teljesítői is lenni.

A' dolog alapja az, mi szerént a' történetet Angolországba egy láthatatlan kéz vezérelte; innen a' több megfontolás és csendesség. Franciaországba a' nép vezérlése alatt létezett, melynek felforrása semmi háttart nem esmér.

Angolországba a' király halála okozta a' közönséges társaság eredetét. Franciaországba ellenben éppen a' közönséges társaság eredete okozta a' király halálát,

Angolországba a' politikai kirohanás a' leghevebb vallásos fánatizmus által esett. — Franciaországba egy cynikusü tapsolás mellett; mindenik népnél a' század és erkölcsök szelleméhez képest.

Angolországba a' revolutioba polgár háboru elegyedett. Franciaországba külháboruk tőjultak hozzá; 's a' francziák kicsapongásaik okát méltán tulajdonítják az idegenek törekedésinek, 's belészollásának. Az angolok semmi eféle méntséget nem hozhatnak elő.

Angolországba a' hadisereg volt az, mely magát minden nemü iszonyatosságokkal, 's gyalázatokkal bélyegezte-meg; a' volt a' polgárok ostora.

Franciaországba ellenben éppen a' hadisereg volt az, minek mindent lehetett köszönni. A' külső ellenségeken nyert diadalmak eltakarták a' belső iszonyuságokat, vagy elfelejtették. A' hadisereg szerzette Franciaországnak a' függetlenséget, a' dicsőséget 's a' győzedelemjeleit.

Angolországban a' restauratio az ángo-
lok önmíve volt, 's a' legnagyobb örömmel
fogadtatott. A' nemzet a' szolgálai iga aloll
kiszabadult, 's azt hitte, hogy a' szabadsá-
got ismét megnyerte . . . Franciaországba
nem igen lehetne hasonlót állítani.

Utoljára Angolországba egy vő önipá-
ját a' tronusról elkergeti. Arra egész Euró-
pától segítettik, 's azon cselekedetet a' mul-
hatatlanság 's a' közbecsülés szenté teszik.

Franciaországban ellenben a' nép ki-
választotja, miután ezt a' belső 's külső or-
szágok helybehagyásával tizenöt éveken ke-
resztül igazgatta, megragad egy koronát,
melyről ezt állítja, hogy az övé. Egész Eu-
rópa tömege fel áll ellene; jutalmat tesz fe-
jére. Ellene egyedül tizenegyszáz ezer ember
indul háboruba; ő megadja magát: rabláncz-
ra tétetik, 's azt vélik, hogy emlékezetét
bémocskolták!!!

Gy. f. id. F. S,

N é p n y o m á s.

A' westfaliai igazgatás alatt egy tisztvi-
selő igen kiméllellenül a' tulságig ment szün-
telen ujjabb ujjabb rendelésekkel, melyek a'
népet terhelték: ebből utoljára gúnyoló szó
járás szármozott, mert valahányszor kérdés-
be jött, hogy azon tisztviselő mit cselekszik?
a' nép így szokott felelni: Bezzeg! a' bi-
zony most az író pappirosból reánk nézve
nyomtató pappirosat csinál. K. J.